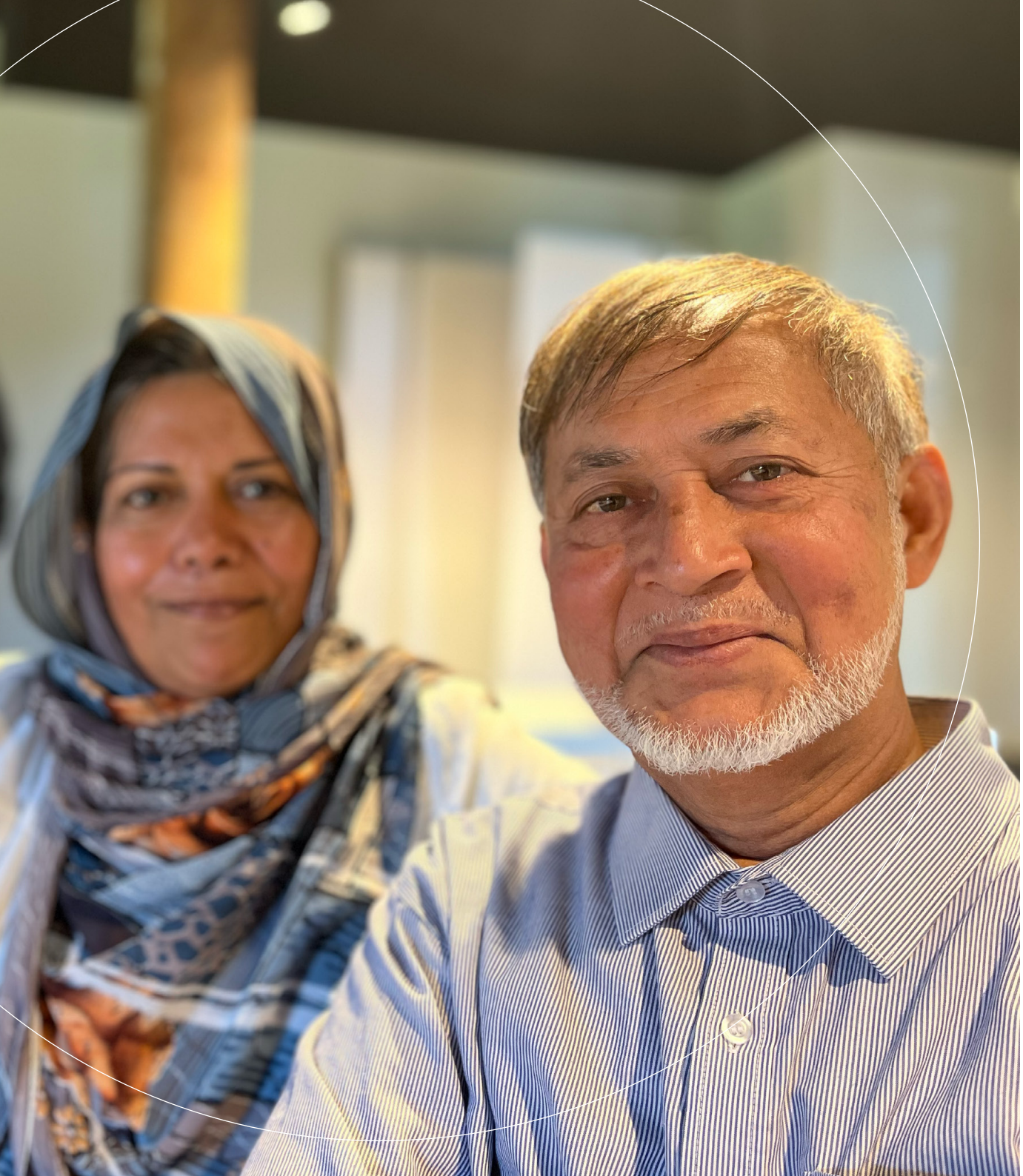

MEERJARENBELEIDSPLAN

2025 • 2028 Bibliotheek Heusden

Eenmanswerk

Zijn we echt
Zo gehecht
Samen, verbonden, getrouw
Ik, mij, jij, jou
Dichtbij toch zo gescheiden
Zal solidariteit ons verblijden
Of dringt de tijd
Verliezen we saamhorigheid
Door de chaos van het leven
Perfectie willen nastreven
Altijd druk en bezet
Altijd maar bezig met
Alles behalve elkaar
We zijn nooit echt klaar
'Het kan altijd beter'
Wat een heuse energievreter
Het is nooit minder altijd meer
We vallen er nog eens bij neer
Dat leven als individu
Zo discontinu
Als de prioriteit nou eens lag
Bij de waan van de dag
Leven in het nu en hier
De deur voor allen op een kier
Samen sta je eenmaal sterk
Het leven is geen eenmanswerk

- Hester Heijmans
Medewerker bibliotheek Heusden

Inhoudsopgave

Inhoud ..... P 3

Woord vooraf ..... P 5

Onze omgeving ..... P 6

Onze koers ..... P 13

Programmalijn 1 Leesbevordering & Mediawijsheid ..... P 15

Programmalijn 2 Digitaal Vitaal ..... P 22

Programmalijn 3 Lang leven leren ..... P 26

Programmalijn 4 Ontmoeting & Inspiratie ..... P 29

Onze organisatie ..... P 35

Bronnen ..... P 40

Colofon ..... P 42

RESET
DE PROVOCATEUR
DE GANGSTER
NIGHTHAWK
HET GEHEIM VAN DE FAMILIE HERSCOT
WOEDE
GEKOOID
KEER NIET OM
KIJK NIET OM
EXPANSE
JENNIFER EGAN
MANHATTAN BEACH

Samen meedoen!

De bibliotheek is er voor elke Heusdenaar

De afgelopen jaren hebben Bibliotheken in Nederland een forse koerswijziging ingezet om meer van waarde te kunnen zijn voor de inwoners van haar werkgebied. Ook bibliotheek Heusden heeft die koers in gang gezet. In dit meerjarenbeleidsplan lees je hoe wij verder invulling gaan geven aan onze rol als maatschappelijk-educatieve bibliotheek in de gemeente Heusden.

Een meerjarenbeleidsplan schrijf je zelf, maar maak je samen. We zijn dan ook gestart met het ophalen van behoeften, ideeën en suggesties vanuit ons netwerk. Zo hebben we met onze netwerkpartners tijdens een dialoogsessie verkend op welke vlakken we onze samenwerking kunnen versterken en hebben we intern werksessies met medewerkers en vrijwilligers georganiseerd. Daarnaast nemen we feedback mee uit een recent klanttevredenheidsonderzoek. Bovendien hebben we de fracties van politieke partijen uit de gemeente Heusden uitgenodigd met de vraag of zij met ons mee willen denken over hoe wij nog meer aan de lokale opgaven kunnen bijdragen.

Deze sessies leverden waardevolle input op waarmee we vervolgens aan de slag zijn gegaan om de richting en de concretisering voor de komende vier jaar te formuleren. Een paar opvallende overeenkomstige punten die werden genoemd zijn: ‘Vergroot je zichtbaarheid door meer te laten zien wat jullie allemaal doen’ en ‘Persoonlijk contact en ontmoeting blijven belangrijk en probeer ook daar te zijn waar de doelgroep zit’. Kortom: wees relevant, zichtbaar, toegankelijk en persoonlijk. Deze en andere feedbackpunten hebben we in onze planvorming meegenomen.

Met onze koers voor de komende vier jaar varen we scherp aan de wind. Ambitieus? Ja zeker. Dat mag, dat kan en dat moet. Gezien de maatschappelijke opgaven die spelen in de samenleving van Heusden is het belangrijk en noodzakelijk om onze rol als maatschappelijk-educatieve bibliotheek daarin te vervullen. Dat doen we uiteraard samen met alle lokale partners. We zijn ook realistisch en zullen onze processtappen stapsgewijs zetten om zo tussentijds te leren, te evalueren en bij te sturen waar nodig. Naast de inhoudelijke koers zetten we deze beleidsperiode ook een proces in gang om de bibliotheek als organisatie toekomstbestendig te maken.

Met vertrouwen en plezier kijken we ernaar uit om met deze ambitie bij te dragen aan een betere samenleving van en voor elke Heusdenaar.

Henk Willems Bestuursvoorzitter
Chantal Cunnen Directeur a.i.

ONZE OMGEVING

De Bibliotheek is van alle tijden en van ons allemaal. Het is een plek waar iedereen welkom is en op adem kan komen en een plek waar je samen jezelf kunt zijn. Of je nu wil lezen voor je plezier, wil bijleren, komt om geïnspireerd te worden, een vraag hebt of komt om te ontmoeten: het kan en mag allemaal. De Bibliotheek is een (online) plek waar je antwoorden vindt, waar je hartelijke, betrokken mensen tegenkomt en waar je jezelf kunt ontwikkelen. De Bibliotheek verrijkt en versterkt de samenleving.

Onze samenleving is de laatste decennia sterk in beweging. Maatschappelijke trends als individualisering, toenemende polarisatie en de grote invloed van de digitalisering geeft mensen het gevoel hun grip te verliezen. Voor een steeds grotere groep is het moeilijk om aangehaakt te blijven. Ook voor deze groep is de bibliotheek er. We bieden praktische trainingen en workshops op het gebied van taal- en digitale vaardigheden. Dat doen we niet alleen. Met alle maatschappelijke partners binnen de gemeente Heusden vormen we een effectief netwerk en zo werken we samen aan een inclusieve samenleving. Dit maakt de Bibliotheek een onmisbare motor van een vaardige en menselijke samenleving.

Maatschappelijke trends

Onderzoeksbureau Thaesis doet continu trendonderzoek naar de 100 meest relevante maatschappelijke trends in Nederland. Hieronder geven we een selectie van twaalf actuele trends die relevant zijn voor onze samenleving als geheel en waar de Bibliotheek een toegevoegde waarde aan kan leveren:

De maatschappelijke trends [1]

Aandacht voor polarisatie
Polarisatie zet groepen tegen elkaar. De vraag is of dit echt zo is, of dat media de verschillen uitvergroten.

Aandachtseconomie
De mens wordt 24/7 overspoeld met informatie via social media, nieuws en advertenties, wat leidt tot een aandachtseconomie.

Afnemend vertrouwen in feiten
Nepnieuws en deep fakes maken het moeilijker om feiten te accepteren, vooral als deze niet aangenaam zijn.

Digitale druk & ethiek
In dienstverlening wordt digitalisering de norm. De ethische discussie draait om de verantwoordelijkheid van AI en robots: Welke mensenwerken vervangen? Welke beslissingen kan en mag AI voor mensen nemen?

Groeiend wantrouwen in instituties
Digitalisering versterkt wantrouwen; burgers twijfelen aan voorheen onkreukbare instituties. Bezorgdheid over datagebruik en privacy verlies voedt dit wantrouwen in onze 'open' wereld.

Iedereen altijd aan
Door digitale verwevenheid en angst om iets te missen, staan mensen altijd 'aan', raken overprikkeld en zoeken vaker eerstelijnszorg voor gezondheidsproblemen.

Individualisering
Individualisering maakt mensen minder afhankelijk van anderen, waardoor ze steeds meer als individu willen worden gezien en benaderd.

Invloed sociale media op ontwikkeling
Sociale media beïnvloeden jongeren sterk; hun sociale ontwikkeling wordt vooral gevormd door online interacties, wat offline interacties bemoeilijkt.

Leven lang leren
Maatschappelijk groeit de behoefte aan levenslang leren en zelfontplooiing, waarbij mensen continu kennis en vaardigheden ontwikkelen voor diverse perspectieven.

Ongelijke kansen
Kansenongelijkheid groeit door particuliere (bij)scholing en stijgende onderwijskosten, wat niet iedereen gelijke toegang tot onderwijsmogelijkheden biedt.

Verharding publiek debat
Het publieke debat verhardt; nuance en redelijkheid maken plaats voor polarisatie door nadruk op tegenstellingen.

Verzorgingsstaat onder druk
Door vergrijzing en stijgende zorgkosten staat de betaalbaarheid van de verzorgingsstaat onder druk, wat leidt tot meer zelfredzaamheid en debat.

[1] *Bron: Onzekerheid, Maatschappelijk onbehagen en persoonlijke controle, Wetenschappelijke Raad voor het regeringsbeleid 2023*

Verminderde leesvaardigheid onder kinderen

Eén verontrustende trend wordt niet genoemd in dit onderzoek, maar heeft wel een enorm effect op het welzijn van een steeds groter wordende groep mensen: de afnemende leesvaardigheid onder jongeren. Lezen is het cement van de samenleving. Wie in zijn vrije tijd leest, ziet zijn woordenschat en taalvaardigheid groeien en gaat daardoor meer lezen. Lezen voor je plezier is daarom cruciaal om je leesmotivatie en leesvaardigheid te onderhouden en te verbeteren. Recent onderzoek laat echter zien dat 33 procent van het aantal 15-jarige Nederlandse jongeren leesniveau twee niet haalt. (zie figuur X) Het is het minimale vaardigheidsniveau om goed te kunnen functioneren op school en in onze maatschappij. Deze groep loopt het risico laaggeletterd het onderwijs te verlaten. Een zorgwekkende ontwikkeling.

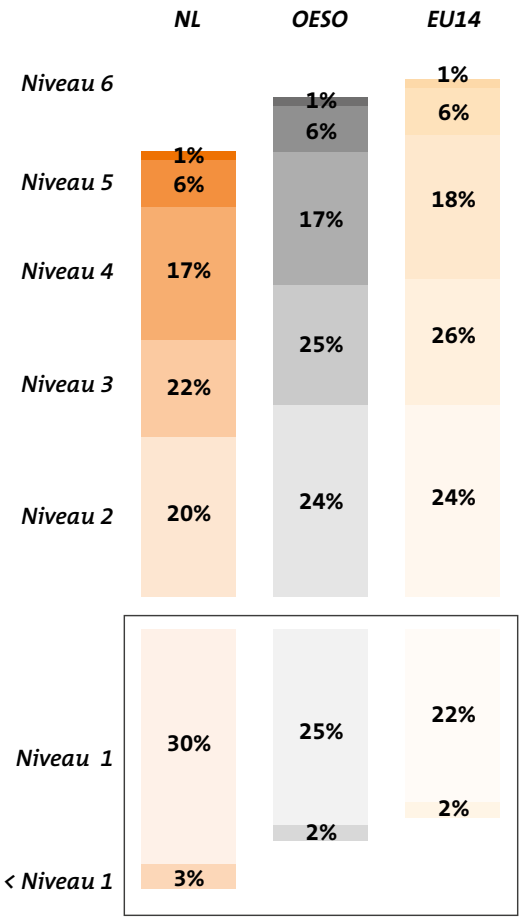
Pisa hanteert 6 niveaus van leesvaardigheid

- Niveau 1: belevend lezen.
- Niveau 2: herkennend lezen.
- Niveau 3: reflecterend lezen.
- Niveau 4: interpreterend lezen.
- Niveau 5: letterkundig lezen.
- Niveau 6: academisch lezen.

Lees *hier* meer!

In onderstaande figuur wordt het percentage leerlingen per leesniveau weergegeven.

Percentage leerlingen per vaardigheidsniveau leesvaardigheid PISA-2022

*Door afronding is het mogelijk dat de percentages niet optellen tot 100.

In 2022 presteert in Nederland 33% van de 15-jarigen onder niveau 2 en in de OESO-landen en EU14-landen gaat het respectievelijk om gemiddeld 27% en 24% van de 15-jarigen. Deze leerlingen kunnen door hun zwakke taalvaardigheid waarschijnlijk minder goed functioneren op school en in de maatschappij, en lopen het risico laaggeletterd het onderwijs te verlaten. In de afgelopen jaren is het percentage leerlingen in Nederlands dat onder niveau 2 scoort gegroeid. Tussen 2003 en 2012 lag dit tussen de 10-15% van de leerlingen. In 2015 steeg dit naar 18% en in 2018 naar 24%. Deze lijn is doorgezet in 2022 naar 33%.

Volwassenen en leesvaardigheid

Ook onder een aanzienlijke groep volwassenen blijft leesvaardigheid een uitdaging. In Nederland hebben 2,5 miljoen mensen van 16 jaar en ouder moeite met lezen, schrijven en/of rekenen: de zogenaamde basisvaardigheden die essentieel zijn om zelfredzaam te kunnen leven. In de praktijk betekent dit dat 1 op de 8 volwassenen onvoldoende in staat is om te handelen op basis van brieven en mails van de overheid of andere instanties. Dit maakt hen kwetsbaar, niet alleen voor mogelijke financiële zorgen, maar bijvoorbeeld ook in het herkennen van nepnieuws.

Onderstaande grafiek geeft het percentage volwassenen en de verdeling naar doelgroepen weer dat laaggeletterd is. Het totaal ligt met negen procent lager dan het landelijk gemiddelde. De zorg ligt met name bij de groep 50+ die samen 44 procent vormen van het totaal.

Gemiddeld NL Totaal volwassen	12% waarvan	Heusden 9% = 4.145 inw. waarvan
Werkend 50+ NL achtergrond gezin	*11%*	*21%*
Niet-actief 50+ NL achtergrond gezin	*10%*	*15%*
Ouderen single 50+	*9%*	*8%*
Jongeren < 30 totaal	*11%*	*12%*
Migranten	*31%*	*20%*
Nederlands werkende 30-50 jaar	*8%*	*10%*
Divers	*16%*	*15%*

Bron: geletterdheidinzicht.nl/dashboard

Digitaal vaardig

Met betrekking tot de digitale vaardigheden presteert Nederland goed in Europa. Nederlanders zijn bovengemiddeld digitaal vaardig, zoals blijkt uit cijfers van het CBS. In 2023 beheerst ongeveer 79 procent van de Nederlanders boven de 12 jaar de digitale basisvaardigheden. Hoe digitaal vaardig mensen zijn hangt af van leeftijd en onderwijsniveau. Hoe hoger de leeftijd, hoe minder digitaal vaardig. Ondanks alle inspanningen van de laatste jaren kan nog steeds 21 procent van de Nederlanders digitaal onvoldoende autonoom handelen. Het risico onder senioren neemt binnen deze groep het sterkst toe. Zij ondervinden dagelijkse digitale hindernissen, maar ook onder de groep jongeren die niet leesvaardig genoeg is, dreigt het gevaar dat zij op het gebied van digitale vaardigheden evenmin autonoom kunnen handelen. Daarom zet de bibliotheek Heusden zich de komende jaren nog meer in om deze groepen te bereiken en hen te ondersteunen via bijvoorbeeld onze Digitale Informatiepunten (IDO).

De bibliotheek verandert mee

De Bibliotheek Heusden maakt deel uit van het landelijk netwerk van Bibliotheken. Dit bestaat uit 140 basisbibliotheken, verenigd in de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB). Op landelijk niveau zijn de volgende zaken relevant en mede richting bepalend voor het beleid van de Bibliotheek Heusden.

De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob)

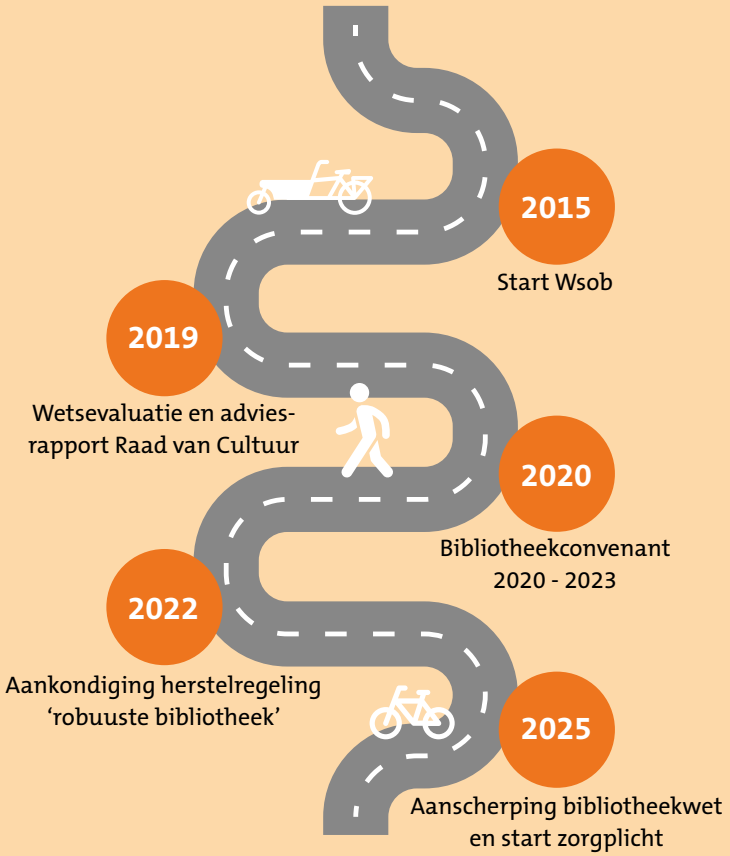
In deze wet zijn de vijf functies vastgelegd die elke bibliotheek moet vervullen. De Bibliotheekwet is op 1 januari 2015 van kracht gegaan. Deze wet laat zich lezen als een beleidsstuk met ruimte voor lokale invulling en maatwerk. De wet benoemt de waarden die het publieke karakter van openbare bibliotheken bepalen: betrouwbaarheid, onafhankelijkheid, authenticiteit, pluriformiteit en toegankelijkheid.

De vijf functies van de Wsob

1. Kennis en informatie ter beschikking stellen
2. Ontwikkeling en educatie bieden
3. Lezen bevorderen en laten kennismaken met literatuur
4. Ontmoeting en debat organiseren
5. Kennis laten maken met kunst en cultuur

Uit de evaluatie van de Wsob in 2019 blijkt dat openbare bibliotheken in Nederland de afgelopen tien jaar hun maatschappelijke waarde succesvol hebben verbreed en hun impact hebben vergroot. Ook zien we dat het landelijk en provinciaal netwerk de lokale bibliotheken versterkt.

Verloop Wsob -> zorgplicht

Landelijk Bibliotheekconvenant en netwerkagenda

In september 2020 tekenden de drie overheidslagen (het ministerie van OCW, IPO en VNG) en de drie bibliotheekvoorzieningen (VOB, SPN en KB) het Bibliotheekconvenant 2020-2023. Het Bibliotheekconvenant is opgesteld na de evaluatie in 2019 van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). Met dit convenant beogen partijen bibliotheken beter in staat te stellen bij te dragen aan de drie maatschappelijke opgaven. (* bij het schrijven van dit beleidsplan wordt gewerkt aan een actuele landelijke versie van het bibliotheekconvenant waarin dezelfde maatschappelijke opgaven centraal staan.)

1. Werk aan een geletterde samenleving: Bevorderen van geletterdheid en leesplezier
2. Zorg ervoor dat iedereen mee kan in de snelle digitalisering: Participatie in de informatiesamenleving, digitale inclusie en digitaal burgerschap
3. Stimuleer een Leven lang ontwikkelen: Basisvaardigheden en blijvende inzetbaarheid

Brabantse Netwerkbibliotheken
Het Brabantse Netwerk Bibliotheken werkt samen aan een Brabantse actieagenda. Deze is afgeleid van de landelijke Netwerkagenda en stelt drie maatschappelijke opgaven centraal. Samen ontwikkelen, delen en leren is waardevol! Voor een relatief kleine bibliotheekorganisatie als Heusden is het netwerk ook essentieel om alle ontwikkelingen binnen de brede dienstverlening van een bibliotheek te kunnen vertalen naar wat lokaal relevant is.

Lokale kaders
De gemeente Heusden heeft met haar collegeprogramma voor 2022-2026 'Heusden nu en straks' de blik op de toekomst gericht. De jeugd heeft de toekomst en aan die toekomst werken we nu samen. Relevant voor de Bibliotheek zijn de opgaves die vallen onder 'Iedereen doet mee'. Op het gebied van onderwijs staat een Leven Lang Leren centraal. Samen met het onderwijs en relevante partners is een Heusdense Educatieve Agenda (HEA) ontwikkeld. Ook de bibliotheek is hiervan partner.

Onder 'Beleven en ontmoeten' valt de Bibliotheek als basisvoorziening: Door samenwerking van scholen, buurthuizen en de (toekomstige) multifunctionele accommodaties willen we komen tot een bibliotheekfunctie op maat voor alle inwoners in alle kernen.

Ook wordt een aantal specifieke doelgroepen genoemd waarvoor de gemeente aan de slag gaat. Voor veel van deze doelgroepen zoals bijvoorbeeld dementerenden en mantelzorgers kan de Bibliotheek van meerwaarde zijn. Daarom nemen wij deel aan diverse netwerken. Verder is beleid voor Kunst en Cultuur opgenomen in de visie: 'Kracht voor Cultuur'. De bibliotheek bouwt mee aan alle pijlers van het gewenste cultuurhuis voor 2040.

Focus van het akkoord is een samenleving creëren waar ook de jeugd in de toekomst fijn kan leven. Juist ook in de beleidsvelden waar de Bibliotheek niet als eerste partner gezien wordt, kan een meerwaarde zitten: bijvoorbeeld door jeugd in aanraking te laten komen met techniek, jong ondernemerschap te stimuleren of door debatten te faciliteren op maatschappelijke thema's.

Een nieuwe ontwikkeling: De Zorgplicht
De overheid wil dat de Bibliotheek nu én in de toekomst voor iedereen beschikbaar en bereikbaar is. Daarom is er een wijziging van de bibliotheekwet in voorbereiding waarin gemeenten wettelijk verplicht worden om te zorgen voor een volwaardige openbare Bibliotheek. Deze zorgplichtwet zal naar verwachting in 2026 in werking treden. Het Rijk ondersteunt dit financieel met een structurele subsidie van €58,7 miljoen vanaf 2026. Met deze belangrijke structurele financiële uitbreiding van het budget wordt ook de Bibliotheek Heusden in staat gesteld haar bijdrage aan de lokale maatschappelijke opgaven nog beter te vervullen.

De Bibliotheek als essentiële voorziening
Tijdens de pandemie werd het belang van taal- en digitale vaardigheid voor elke burger nog eens pijnlijk duidelijk: werken met DigiD, de corona check-app of het online inplannen van een vaccinatieafspraak. De bibliotheken bleven als een van de weinige essentiële voorziening open tijdens de lockdown in 2021.

ONZE KOERS

Samen werken aan de maatschappelijke opgaven

In de komende vier jaar stellen wij onszelf drie maatschappelijke opgaven:

1. Een geletterde samenleving
2. Participatie in de informatiesamenleving
3. Een Leven lang ontwikkelen

De drie maatschappelijke opgaven zijn daarmee richtinggevend voor ons meerjaren-beleidsplan. Vier programmalijnen vormen de concrete vertaling van de bijdrage die wij als bibliotheek Heusden daaraan leveren.

4 PROGRAMMA LIJNEN

1. Leesbevordering & Mediawijsheid

Iedereen verdient een gelijke kans!

2. Digitaal Vitaal

Goed geïnformeerd & digitaalvaardig!

3. Lang Leven Ontwikkelen

Samen meedoen & persoonlijke ontwikkeling

4. Ontmoeting & Inspiratie

Een plek voor ontspanning & ontwikkeling voor elke Heusdenaar!

Programmalijn 1

Leesbevordering & Mediawijsheid

Iedereen verdient een gelijke kans!

Maatschappelijke opgave

EEN GELETTERDE SAMENLEVING

Opgave: Hier gaat het om

Als Bibliotheek vormen wij met onze collectie een belangrijke en unieke plek om alle Heusdenaren de kans te bieden te lezen en daarmee hun leesvaardigheid te vergroten. We hebben in het bijzonder aandacht voor taalzwakke doelgroepen. We willen hen op maat ondersteunen bij het verbeteren van hun leesniveau. Hierdoor hebben zij een grotere kans om succesvol mee te kunnen doen in onze maatschappij. Daarnaast ondersteunen we kinderen bij het ontwikkelen van hun digitale geletterdheid. Al jaren werken we samen met het onderwijs en voorschoolse instellingen aan een stimulerend (voor-)leesklimaat. Toch is dat niet genoeg. De verontrustende neerwaartse trend op het gebied van leesvaardigheid onder de jeugd vereist een structurele en consistente leesbevorderingsaanpak.

Bij de jeugd ligt de focus op preventie. Samen zorgen we ervoor dat er zoveel mogelijk kinderen met een goed leesniveau van school afkomen.

Niet alleen onder de jeugd is aandacht voor taal nodig. Zoals eerder beschreven is een groot deel van de laaggeletterden in Heusden boven de vijftig en uit Nederland afkomstig. Dit is de

NT1-doelgroep. De uitdaging is om deze groep te vinden, te motiveren en zo taalvaardig te maken dat zij goed kunnen participeren in de samenleving.

Visie: Hier gaan we voor

Kinderen

Een rijke taalomgeving is voor kinderen essentieel om taalvaardig te worden. We geloven in de kracht van de doorgaande leeslijn. Daarom zetten we de komende jaren stevig in op het verbreden van onze dienstverlening op kinderdagopvanginstellingen en basisscholen. Daarbij richten we ons met name op het adviseren en begeleiden van de professionals. Om deze ontwikkeling te kunnen realiseren is meer formatie van professionals en budget nodig. We verwachten deze groei met de komst van de zorgplichtwet en doelsubsidies grotendeels te kunnen financieren.

Samen met ouders van jonge kinderen, pedagogisch medewerkers in kinderdagverblijven en leerkrachten in het basis- en voortgezet onderwijs dragen we met onze expertise bij aan het ontwikkelen van (voor)-leesplezier en het stimuleren van leesmotivatie. Onze collectie vormt daarbij een inspirerende en rijke bron. Met de leesbevorderingsprogramma's: BoekStart en De Bibliotheek op school, ondersteunen we structureel de kinderopvang en het onderwijs bij het leesonderwijs. We zijn inmiddels een pilot gestart op een kinderdagverblijf en een basisschool in Heusden.

Ook dragen we in het primair en voortgezet onderwijs actief bij aan het ontwikkelen van media bewuste informatievaardigheden waardoor kinderen weerbaarder worden tegen bijvoorbeeld desinformatie.

In de bibliotheken in Drunen, Vlijmen en Oudheusden ondersteunen we de leeslijn door een actuele en gevarieerde collectie en inspirerende educatieve activiteiten voor kind en ouders te organiseren.

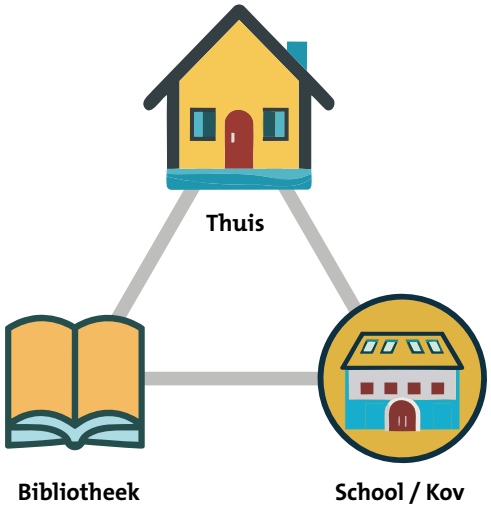
Om de jeugdcollectie nog toegankelijker te maken voor alle kinderen en gezinnen in Heusden lenen we de jeugdboeken uit de bibliotheekvestigingen voortaan boetevrij uit. Daarmee volgen we veel collega-bibliotheken (58,5 %) in Nederland. Ook verlengen we het gratis abonnement voor de doelgroep 18 – 27 jaar omdat we zien dat voor deze leeftijdsgroep een betaald abonnement een te grote financiële drempel vormt. De bibliotheek wil juist ook voor deze jongeren in Heusden van betekenis zijn.

"Sorry dat ik dit boek zo laat terugbreng, maar het wilde mij maar niet loslaten." - Loesje

NOS Nieuws Maandag 23 januari 2023

Boek te laat? Dan geen boete bij steeds meer bibliotheken. "Er zijn gezinnen, zeker hier in Zutphen, die het financieel niet makkelijk hebben. Die kregen soms te maken met hoge boetes, zeker als ze verschillende kinderen hebben die boeken te laat inleverden", zegt Barbara Deuss van bibliotheekorganisatie BIJ de bieb. "Soms kwamen ze niet meer om te voorkomen dat ze de boetes moesten betalen. Dat willen we niet, want we willen heel graag dat iedereen bij ons blijft langskomen."

De magische leesdriehoek

Volwassenen geletterd

Bibliotheek Heusden is één van de partners van de netwerkorganisatie Taalhuis Heusden. Vanuit onze drie locaties bieden we een herkenbare plek waar volwassenen welkom zijn om te werken aan hun basisvaardigheden zoals lezen en rekenen. In de huidige lokale aanpak werken we nauw samen met partners als

Bijeen, Gemeente Heusden, Scala, ROC Koning Willem I college, Vluchtelingenwerk, etc. Deze basis wordt de komende jaren doorontwikkeld. Daarbij ligt de focus op de volwassen inwoners in de gemeente Heusden die van oorsprong hun opleidingen in Nederland hebben gedaan, maar die nu niet (volledig) zelfredzaam zijn (de NT1 doelgroep). Voor hen is het van belang hun basisvaardigheden verder te ontwikkelen met als doel zelfstandig verder te komen in het dagelijkse leven als autonome volwassene.
Het zoeken en het vinden van deze doelgroep blijkt een uitdaging aangezien deze groep zich moeilijk 'laat traceren'. Daarom is het belangrijk om juist in de omgeving waarin deze doelgroep zich bevindt een sterk netwerk op te bouwen met bijvoorbeeld zorgprofessionals en familie/kennissen. De komende periode werken we vanuit onze verbindende en faciliterende rol aan het versterken van dit netwerk.

Ambitie: Dit gaan we doen

De komende vier jaar zetten we ons in voor een rijke leescultuur voor alle kinderen in Heusden middels de doorgaande leeslijn. Dat doen we door onze huidige veelal incidentele dienstverlening om te zetten naar een structurele samenwerking met alle voorschoolse instellingen en basisscholen in de gemeente Heusden. De realisatie daarvan doen we stapsgewijs verdeeld over de vier beleidsjaren zodat we kunnen leren van onze ervaring en de financiële investering haalbaar is. We starten met de instellingen en scholen waar de noodzaak het hoogst is.

Onze samenwerking met de VO-school d'Oultremontcollege versterken we met gezamenlijke projecten op het gebied van Leesbevordering en mediawijsheid. Daarnaast gaan we actief op zoek naar de (jong)-volwassenen NT1-doelgroep.

"Wie niet leest, is er geweest!
Daarom is de bibliotheek onmisbaar
in elke samenleving. De bibliotheek is
het hart van de beschaving."
- Paul van Loon

Onze dienstverlening bestaat uit de volgende bouwstenen. Samen vormen zij de doorgaande leeslijn:

1. Boekstartkoffertje bij geboorte
We stimuleren jonge ouders op verschillende manieren om voor te lezen. In de Bibliotheek halen zij het boekstartkoffertje op, krijgen zij voorlichting en wordt hun kindje gratis lid van de bibliotheek. In samenwerking met de consultatiebureaus brengen we het belang van voorlezen onder de aandacht en adviseren we ouders.

2. Boekstart in de Kinderopvang kinderen 0-4 jaar
Op alle kinderdagverblijven in Heusden implementeren we het Boekstartconcept. De leesconsulent van de bibliotheek adviseert en begeleidt de pedagogisch medewerker over een voorleesplan, interactief voorlezen, ouderbetrokkenheid, een aantrekkelijke (voor)leesplek en een inspirerende educatieve collectie.

Lees *hier* meer!

70 Procent van de peuters en kleuters die geregeld zijn voorgelezen heeft voldoende woordenschat om een goede start te kunnen maken op school. Van kinderen die niet zijn voorgelezen heeft slechts 30 procent voldoende woordenschat.

3. De Bibliotheek op school 5-12 jaar

We ondersteunen basisscholen structureel bij het leesonderwijs met een integrale aanpak voor leesbevordering en mediawijsheid. De lees- en mediaconsulent adviseert en begeleidt leerkrachten over effectief leesonderwijs in de klas. We zetten in op een actuele en gevarieerde collectie, didactische werkvormen voor leesplezier, leesbevordering, mediawijsheid en informatievaardigheden en een instrument om het leesklimaat te meten.

"Op de Lambertusschool zorgen we in samenwerking met de Bieb op school dat lezen leuk is voor iedereen."
- Corien van Casteren, directeur van de Lambertusschool

Lees *hier* meer!

4. Gezinsaanpak – de Voorleesexpress
Ouders spelen een cruciale rol bij de ontwikkeling van taal en geletterdheid van hun kinderen. Wanneer ouders moeite hebben met taal, dan lopen hun kinderen zelf ook een grotere kans om taalproblemen te krijgen. Zo kan een cyclus van laaggeletterdheid ontstaan. Met de gezinsaanpak richten we ons op het doorbreken van die cyclus. Ouders krijgen ondersteuning bij het stimuleren van de taalontwikkeling van hun kind(eren). Ook gaan ze aan de slag met hun eigen basisvaardigheden. Zo kunnen ze meer en rijkere taal toevoegen in hun gezin, om zo de vicieuze cirkel van laaggeletterdheid te doorbreken.

Als Bibliotheek dragen wij specifiek bij aan deze aanpak door de inzet van het stimuleren van voorlezen thuis: de Voorleesexpress. Daarnaast zijn wij actief op het consultatiebureau waar onze boekstartcoach bij jonge ouders en de professionals die daar werkzaam zijn, het belang van taal en lezen onder de aandacht brengt. Ook de inzet van onze expertise en specifieke collecties moet meertalige interactie in gezinnen stimuleren. Onder regie van de gemeente is de Bibliotheek partner binnen deze ketenaanpak.

Lees *hier* meer!

5. Actief op zoek naar de doelgroep NT1
We willen gezamenlijk met partners een aanpak uitwerken voor het bereiken van de NT1-doelgroep. Dit willen we bereiken door onder andere contact te leggen met huisartsen en praktijkondersteuners, maar ook door te verdiepen in de potentiële doelgroepen, zichtbaar te zijn op laagdrempelige locaties en het aanspreken van het sociale netwerk. Ook biedt het bedrijfsleven mogelijk een mooie ingang om met deze doelgroep in contact te komen.

6. Programmering in de bibliotheek en daarbuiten
Ook in de bibliotheekvestigingen ondersteunen we natuurlijk taalontwikkeling en leesbevordering. Bij de ontwikkeling van onze programmering voor kinderen hanteren we de volgende uitgangspunten:

- We sluiten aan op de behoefte van de doelgroep en zoeken naar co-creatie met de kinderen en jongeren,
- We programmeren altijd samen met partners tenzij...
- We zorgen voor een verrijking op het lokale aanbod,
- We werken vanuit programmalijnen en themareeksen waardoor kinderen vaker naar de bibliotheek komen,
- We zetten ons in om alle kinderen in Heusden te bereiken door activiteiten te organiseren buiten de bibliotheek.

Programma's voor 0-12 jaar
Onze activiteiten zijn gericht op (voor)-lezen, ontdekken van verhalen en talenten, spelenderwijs kennis opdoen over actuele onderwerpen en digitale vaardigheden. Zo wordt de bibliotheek voor elk kind een vanzelfsprekende, fijne en educatieve verblijfplek. Ook zoeken we nog nadrukkelijker de samenwerking op met partners om gezamenlijk activiteiten te organiseren in de wijken. Hierdoor bereiken we kinderen die niet vanzelfsprekend de weg naar de bibliotheek weten te vinden. Dit kan zijn door voorstellingen in het park te geven, voor te lezen tijdens evenementen en bijvoorbeeld het opzetten van een TechLab dat zowel binnen als buiten de Bibliotheek activiteiten organiseert.

Voorbeelden van huidige activiteiten

Programma's voor 12-20 jaar
Jongeren die naar de middelbare school gaan maken steeds minder gebruik van de Bibliotheek. Wij vinden het belangrijk dat deze groep zich ook thuis blijft voelen in de Bibliotheek. Succesvolle activiteiten zoals het gameprogramma Next Level, waarin we samen met Stichting De Schroef activiteiten organiseren waar jongeren door middel van gamen hun talent ontdekken en ontwikkelen, breiden we uit naar een programmalijn waarin 21e-eeuwse vaardigheden en mediawijsheid centraal staan.

Ook merken we dat jongeren veel behoefte hebben aan een inspirerende plek waar zij elkaar kunnen ontmoeten, samenwerken en studeren. Met de verhuizing naar De Voorste Venne is een hele nieuwe dynamiek ontstaan, één die jongeren aantrekt. Door met deze jongeren in contact te komen, gaan we onderzoeken welke behoefte er is en hoe we samen programma's kunnen ontwikkelen.

Een andere ingang tot deze doelgroep is het d'Oultremontcollege. We gaan actief op zoek naar de samenwerking om met jongeren schoolactiviteiten op te zetten zoals de Boekenweek voor Jongeren, lezingen over actuele thema's en het voeren van debatten.

(Jong) Volwassenen
Waar programma's voor jeugd en jongeren rechtstreeks gericht zijn op taal en leesplezier is dat bij (jong)volwassenen anders. Door middel van een brede aansprekende programmering voor specifieke doelgroepen waar mogelijk sprake is van laaggeletterdheid, proberen we dit in beeld te krijgen. Dit worden ook wel camouflageprogramma's genoemd. Denk aan: kookcursussen, creatieve workshops en budgetteren. Deze kunnen in de Bibliotheek plaatsvinden, maar vooral ook daarbuiten. Programma's in samenwerking met grote werkgevers in de gemeente zijn hierbij kansrijk.

Programmalijn 2
Digitaal Vitaal

Goed geïnformeerd & digitaalvaardig!

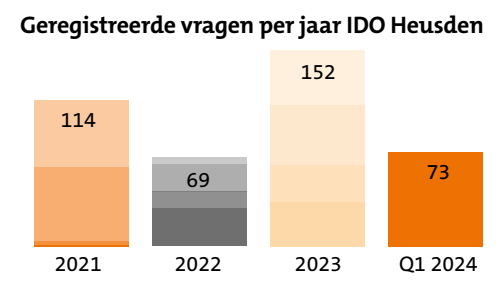
Maatschappelijke opgave
PARTICIPATIE IN DE INFORMATIE-SAMENLEVING

Opgave: Hier gaat het om

We leven in een informatiesamenleving waarin de digitalisering niet meer weg te denken is. De technologische ontwikkelingen volgen zich in een rap tempo op. Zo'n vier miljoen Nederlanders kan niet goed mee in deze digitale informatiemaatschappij, omdat zij onvoldoende digitaal vaardig zijn. Dit betreft niet alleen ouderen, maar ook mensen met een taalachterstand en soms praktisch geschoolden. Ook veel jongeren hebben moeite om digitaal hun zaken te regelen. De opgave om iedereen gelijke kansen te bieden om op een volwaardige manier aan de informatiesamenleving deel te (blijven) nemen, is fors. Daarom zetten wij ons de komende jaren, samen met partners, nog meer in om aan alle Heusdenaren hulp te bieden bij het vinden van de juiste en betrouwbare informatie en bieden we mogelijkheden aan om zelf digitale vaardigheden te (blijven) ontwikkelen.

Ook voor de meer digitaal vaardige inwoners hebben we een aanbod om zich te blijven informeren en verdiepen in nieuwe ontwikkelingen en de effecten van de digitale samenleving zoals bijvoorbeeld cybercriminaliteit en

desinformatie, veiligheid en privacy te leren. Zo stimuleren wij hen om deel uit te blijven maken van de digitaliserende samenleving.

Visie: Hier gaan we voor

In de uitbreidende rol van de Bibliotheek, naar een maatschappelijk-educatieve Bibliotheek, is het inrichten van een ondersteuningsstructuur voor (kwetsbare) inwoners cruciaal. Dat doen we niet alleen. Samen met onze lokale partners bereiken we de doelstellingen effectiever en slagen we erin om inwoners breed te bereiken en een dekkend aanbod te bieden.

Binnen de gemeente Heusden biedt de Bibliotheek sinds maart 2021 hulp bij digitale vragen via het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO). Dit zijn laagdrempelige hulpposten in zowel de Bibliotheekvestigingen in Drunen, Vlijmen en Oudheusden als in de wijkwinkel Vlijmen, waar inwoners terecht kunnen met vragen over de online (overheids-)dienstverlening. Bij vragen die buiten de expertise van het IDO liggen, verwijzen we warm door naar andere instanties.

De komende jaren willen we als bibliotheek vanuit onze verbindende netwerkrol de IDO's versterken door nog meer partners ook buiten het sociaal domein te betrekken. Zo ontwikkelen we gezamenlijk herkenbare, fysieke, laagdrempelige en toegankelijke digitale informatiepunten waardoor inwoners zich gezien en goed geholpen voelen. Om deze groei mogelijk te maken zullen we uitbreiding van onze formatie en budget nodig hebben.

Daarnaast blijven we ons inzetten om Heusdenaren digitaal vaardiger te maken en te houden. Dat doen we door ons aanbod goed aan te laten sluiten bij de behoefte van de inwoners en de actuele digitale ontwikkelingen. Ook voor hen, die in de basis wel digitaal vaardig zijn, geldt dat er steeds meer aandacht moet zijn voor de ontwikkeling van complexere vaardigheden en een kritische houding. Door de steeds snellere en verdergaande digitalisering ontstaan er nieuwe kwetsbaarheden in de samenleving. Hierbij maken we gebruik van het landelijke ontwikkelde programma voor Digitaal Burgerschap. Het programma heeft voor een belangrijk deel een preventief karakter. We streven ernaar dat alle burgers zich actief, vaardig en weerbaar kunnen bewegen in de digitale informatiesamenleving. Dit programma is niet alleen gericht op volwassenen, maar ook op het digitaal vaardig en wijs maken van de jeugd.

Ambitie: Dit gaan we doen

De komende jaren bouwen we onze dienstverlening uit op de volgende onderwerpen:

1. **Versterken IDO's naar een breder concept Digitaal Informatiepunt**
   We merken dat de inwoners van Heusden behoefte hebben aan een herkenbaar en laagdrempelig fysiek punt waar zij met al hun vragen terecht kunnen. Daarom verken-

nen we de komende jaren de inhoudelijke doorontwikkeling van het Informatiepunt Digitale Overheid naar een breder algemeen Digitaal Informatiepunt.

2. Versterken onderlinge netwerkpartners

We zetten ons proactief in om het netwerk en de samenwerking met partners rondom de Digitale Informatiepunten te versterken. We onderzoeken hoe we de verwijsfunctie samen kunnen verbeteren en breiden het netwerk van partners op het gebied van zorg, financiën en duurzaamheid verder uit.

3. Iedereen kent het Digitaal Informatiepunt

We vinden het belangrijk om zoveel mogelijk Heusdenaren te bereiken die een hulpvraag hebben. Ondanks de landelijke en lokale campagnes weet nog niet iedereen ons te vinden. Daarom werken we aan onze zichtbaarheid én herkenbaarheid door meer externe communicatie specifiek gericht op doelgroepen.

Ook in de bibliotheeklocaties zelf werken we aan de zichtbaarheid. Met behulp van het landelijk concept Ontwikkelplein markeren

we de plek van het Digitaal Informatiepunt in de Bibliotheek visueel steviger.

4. Vergroten van bereik door uitbreiden Digitaal Informatiepunten en spreekuren

We breiden de Digitale Informatiepunten uit naar andere locaties in wijken of kernen waar doelgroepen die wij moeilijk bereiken in de Bibliotheek zich bevinden. Ook verbinden we meer partners met spreekuren aan het informatiepunt. Zoals bijvoorbeeld een informatiepunt op het d'Oultremontcollege of in De korf in Vlijmen en het bezoekerscentrum in Heusden. Maar ook in de kleine kernen als Elshout of Haarsteeg zoeken we naar mogelijkheden om het Digitaal Informatiepunt toegankelijk en dicht bij de inwoners te brengen door middel van bijvoorbeeld een mobiel informatiepunt.

5. Verbreden inhoudelijk aanbod

Om mee te kunnen doen in de huidige (digitale) samenleving heb je een goede digitale basisvaardigheid nodig. Daarom is er een aanbod van wekelijkse oefengroepen voor digitale vaardigheden waarbij de leervraag van deelnemers centraal staat. Deze worden fysiek en digitaal aangeboden in groepsverband of met een Digimaatje.

We zetten de komende jaren in op:

- Doorontwikkeling van het aanbod digitale basisvaardigheden op actuele thema's zoals bijvoorbeeld Office 365 of workshops ter ondersteuning van de gemeentelijke uitrol van het digitale Financieel Paspoort.
- Meer samenhang tussen de spreekuren en het digivaardig aanbod waardoor de vraag achter de vraag beter wordt beantwoord. Schaamte speelt vaak een grote rol waardoor bezoekers niet kenbaar maken dat iets niet lukt. Het combineren van spreekuren en cursusaanbod als bijvoorbeeld Klik & Tik, Digicafé of Taalhuis, helpt bij het makkelijker bespreekbaar maken van zulke zaken.
- Programmering voor jongere doelgroep 18-30, we richten ons op het ondersteunen van de digitale zelfredzaamheid van deze doelgroep ten aanzien van wet- regelgeving waar zij in hun dagelijks leven mee te maken hebben. Daarvoor zoeken we de samenwerking met verschillende partners als het d' 'Oultremontcollege, Ondernemend Heusden, platform Techniek of Heusden Young Talent.

6. Digitaal Burgerschap

Het doel van het programma Digitaal Burgerschap is om van de inwoners van Heusden kritische denkers te maken en ze te leren om vaardig en verantwoord met media en technologie om te gaan. De komende vier jaar breiden we ons aanbod hierop uit voor zowel de jonge als relatief volwassen Heusdenaar die al (enigszins) digitaal vaardig is en zich wil verdiepen en/of verder wil ontwikkelen. De focus hierbij ligt op bewustwording en het ontwikkelen van een 'digitaal moreel kompas', maar ook kunstmatige intelligentie (AI) krijgt een plaats in onze programmering. Samen met partners bieden we informatie en verdieping.

Voor de jeugd richten we ons op het ontwikkelen van de 21e-eeuwse vaardigheden. Het game-programma Next Level biedt daarvoor een mooie start en wordt de komende jaren verder ontwikkeld. Door middel van workshops en TechLabs kunnen jongeren zo actief kennismaken en aan de slag met nieuwe technologie. Dit ontwikkelen we in samenwerking met vrijwilligers en samenwerkingspartners.

Programmalijn 3

Lang Leven Ontwikkelen!

Samen meedoen & persoonlijke ontwikkeling

Maatschappelijke opgave

EEN LEVEN LANG ONTWIKKELEN

Opgave: Hier gaat het om

Een leven lang ontwikkelen draagt bij aan de toename van inclusie en participatie (iedereen doet mee!). Vanuit onze educatieve rol begeleidt en inspireert de Bibliotheek Heusden mensen om zich verder te ontwikkelen en hun talent te ontplooien om zo deel te nemen én bij te dragen aan de samenleving.

Bibliotheek Heusden biedt een veilige en stimulerende, informele leeromgeving waar alle inwoners terecht kunnen voor het ontdekken en ontwikkelen van hun vaardigheden en talenten. Het gaat hier zowel om basisvaardigheden als persoonlijke ontwikkeling. Onder basisvaardigheden verstaan we vaardigheden die nodig zijn om mee te doen in de samenleving en in het dagelijks leven. Bij persoonlijke ontwikkeling staat het opdoen van kennis en inspiratie centraal, waarbij mensen hun competenties verder kunnen ontwikkelen en hun algemene ontwikkeling kunnen verrijken.

Visie: Hier gaan we voor

We willen dat de Bibliotheek dé plek wordt waaraan je denkt als je jezelf wilt ontwikkelen. Niet omdat het moet maar omdat het kan.

Of het nu gaat om bijblijven ten aanzien van technologische ontwikkelingen, het ontwikkelen van basisvaardigheden, het ontdekken van nieuwe talenten of het verrijken van kennis over een specifiek thema, voor ontwikkeling kan iedereen terecht bij de Bibliotheek. We noemen dit ook wel: informeel leren. Daarom kan ieder op eigen niveau en in eigen tempo bij ons kennis opdoen, met andere organisaties in contact komen en samen met anderen aan vaardigheden werken of geïnspireerd raken omdat je nieuwe dingen ontdekt.

Om de zichtbaarheid van deze functie te vergroten creëren we de komende vier jaar in de vestigingen een Ontwikkelplein. Een inmiddels beproefd landelijk concept. We starten met een pilot in een van de vestigingen om zo ervaring op te doen en de behoefte van de inwoners te peilen waardoor het concept goed daarop aansluit.

"Ik kom elke maand naar 'Beleef de Bieb'. Er komen verrassende en interessante zaken voorbij!" - Bezoeker Renée

Ambitie: Dit gaan we doen

We inspireren en activeren inwoners van Heusden om zich te blijven ontwikkelen. Dat doen we door:

1. Realiseren van Ontwikkelpleinen
We realiseren in de vestigingen een herkenbare laagdrempelige plek waar inwoners worden geïnspireerd om zich verder te ontwikkelen. Dat doen we door ze te informeren over het aanbod van de Bibliotheek. Zowel het structurele aanbod, de mogelijkheden om online te leren via de Bibliotheek en de programmering krijgen een plek. We stimuleren inwoners om ook echt de stap tot ontwikkeling te zetten. Een koppeling met het informatiepunt en spreekuren zijn vanzelfsprekend.

2. Faciliteren van een community waar kennis en ontmoeting samenkomen
De Bibliotheek is de plek waar mensen samenkomen. We faciliteren communities en netwerken die met elkaar kennis willen delen of verrijken. Dit kan gaan om kennis rondom één vast onderwerp zoals het AD(H)D en Dyslexie café, themabijeenkomsten of meet-ups. Of door bijvoorbeeld het opzetten van studiekringen voor bepaalde leeftijdsgroepen of specifiek op de gekozen doelgroepen vanuit Samen Groeien.

3. Ontwikkelen programmalijnen voor Persoonlijke Ontwikkeling
Naast de Ontwikkelpleinen wordt er volop ingezet op het ontwikkelen van programmalijnen. Waar programma's in de afgelopen jaren vaak op zichzelf stonden gaan we deze periode werken met programmalijnen. Hierdoor ontstaan overzichtelijke en verdiepende programma's waarbinnen thema's in reeksen worden belicht. We werken vanuit thema's zoals: Duurzaamheid, Tolerante samenleving, Vitaliteit en Gezondheid, Techniek voor jong en oud, Talent in beeld, Dementie en Eenzaamheid. Hiermee verwachten we dat bezoekers frequenter als deelnemer en bezoeker in de bibliotheek zullen komen.

Uitgangspunten voor onze aanpak zijn:

- We programmeren samen met partners tenzij,
- We programmeren zoveel mogelijk samen met de doelgroep en met een praktische insteek,
- Er wordt altijd een link gelegd met de collectie,
- Programma's zijn gericht op het ontwikkelen van kennis, vaardigheden of het verbreden van inzichten,
- Het aanbod van de Bibliotheek is aanvullend op het al aanwezige aanbod in de gemeente.

4. Kennismaken met Kunst en Cultuur

Lezen en Literatuur vormt één van de pijlers van kunst en cultuur. Met haar rijke en gevarieerde collectie en activiteiten gericht op literatuur, zoals literaire lezingen en workshops schrijven, draagt de Bibliotheek bij aan het culturele landschap in Heusden. Naast het toegankelijk maken van literatuur biedt de Bibliotheek ook de mogelijkheid om heel laagdrempelig in aanraking te komen met diverse andere vormen van Kunst en Cultuur. Met programma's zoals Beleef de Bieb laten we, in samenwerking met culturele partners zoals Het Pieck, de Harmonie Drunen of Heemkundekring Onsenoort, bezoekers kennismaken met verschillende vormen van Kunst en Cultuur. Daarnaast ontwikkelen we met culturele partners en het onderwijs in de gemeente Heusden gezamenlijk culturele educatieve activiteiten voor de jeugd. Dit doen we onder andere door gezamenlijk aansturing van het Trefpunt: de organisatie die zorgdraagt voor de cultuureducatie in het basisonderwijs in de gemeente Heusden.

Programmalijn 4

Ontmoeting & Inspiratie

Een plek voor ontspanning & ontwikkeling voor elke Heusdenaar!

Maatschappelijke opgave

DE BIBLIOTHEEK ALS VOLWAARDIGE BASISVOORZIENING

Opgave: Hier gaat het om

De afgelopen jaren heeft de Bibliotheek Heusden zich ontwikkeld van een traditionele naar een maatschappelijk-educatieve bibliotheek. Een belangrijke ontwikkeling om voor alle inwoners van Heusden van waarde te kunnen zijn. De Bibliotheek Heusden bestaat uit drie vestigingen: Drunen, Oudheusden en Vlijmen. Daarmee is de Bibliotheek geografisch gezien, volgens de landelijk norm, voor elke Heusdenaar goed tot redelijk goed bereikbaar. De activiteiten die in de Bibliotheek of elders door de Bibliotheek met partners worden georganiseerd helpen mensen om te kunnen (blijven) participeren in de samenleving. De bibliotheek is er voor en van alle Heusdenaren. Een 'Third Place' als ontmoetingsplek waar iedereen welkom is, om gewoon even te zijn en niets te moeten of om verrast te worden door een persoonlijk ontmoeting, een bijzondere activiteit of een mooi boek. Een rustige plek waar je even geen afleiding voelt als je wil studeren of werken. Wij zien meer en meer behoefte ontstaan bij jong en oud om deze plek op te zoeken en toch weet nog niet elke Heusdenaar ons te vinden.

"De Bibliotheek is een plek die je horizon verbreedt. Het zijn plekken waar mensen groeien, leren, oefenen, of juist even de stilte opzoeken. Plekken waar je je wereld vergroot, door een ontmoeting met een dorps- of stadsgenoot die je nog niet kende."
- Voormalig staatssecretaris Gunlay Uslu

Visie: Hier gaan we voor

Huisvesting
Met de verhuizing in 2023 van onze oude vestiging in Drunen naar De Voorste Venne hebben we een belangrijke eerste stap gezet naar een wenselijk huisvestingsconcept voor al onze locaties. De bibliotheek is bij uitstek geschikt om samen met partners in een accommodatie (MFA) gehuisvest te zijn. De laagdrempelige sfeer van een bibliotheek helpt andere partners om in contact te komen met doelgroepen die voor hen lastig te bereiken zijn en vice versa. Bovendien versterkt het de onderlinge samenwerking en kunnen sommige faciliteiten efficiënter gezamenlijk benut en bekostigd worden. Met de partners in De Voorste Venne werken we de komende periode aan de verdere ontwikkeling van onze samenwerking. De komende jaren zien we voor zowel de vestiging in Oudheusden als in Vlijmen mogelijkheden om eenzelfde stap naar een multifunctionele accommodatie (MFA) te maken. We realiseren ons dat dergelijke trajecten aandacht, tijd en expertise vergen die we niet uit onze reguliere formatie kunnen leveren. Hiervoor is tijdelijke extra investering nodig.

Pilot uitbreiden openingsuren selfservice
Huisvesting in een multifunctionele accommodatie (MFA) vergroot de toegankelijkheid naar onze basisvoorziening aanzienlijk. Als de MFA open is, is de basisvoorziening van de bibliotheek toegankelijk voor iedereen. Deze basisvoorziening bestaat uit het zelfstandig lenen en terugbrengen van geleende materialen, werken en studeren (wifi altijd aan). Op dit moment doen we in Drunen ervaring op met dit selfservice principe. We onderzoeken hoe we ook op onze andere vestigingen toe kunnen groeien naar een verruiming van de openingstijden voor deze basisvoorziening. Daarmee worden de m2 van onze locaties nog beter maatschappelijk benut.

Toegankelijk voor iedereen
De Bibliotheek is voor iedereen gratis toegankelijk. Onze betaalde lidmaatschappen zijn bedoeld om het lenen van boeken mogelijk te blijven maken. Voor de jeugd tot 18 jaar is het lidmaatschap gratis. Aan het uitlenen van boeken zitten voorwaarden verbonden om ze tijdig weer terug te brengen. We merken dat juist voor sommige gezinnen de zogenaamd te-laat-gelden een belemmering vormt om hun kinderen lid te maken van de bibliotheek. Gezien de ontwikkelingen rondom de verslechterende leesvaardigheid van kinderen vinden wij dit niet wenselijk. Ook voor groepen vanaf 18 jaar, voor wie een lidmaatschap betaald is, blijkt de financiële afweging om een abonnement te nemen onoverkomelijk. Bijna alle jongeren verdwijnen zo uit de Bibliotheek en maken geen gebruik van de rijke collectie. Om de toegankelijkheid voor deze jongeren te vergroten bieden wij in de nieuwe beleidsperiode een gratis abonne-

ment aan tot 27 jaar. In combinatie met aanbod gericht op deze doelgroep, zoals Next Level, programmering rondom Digitaal Burgerschap of het Informatiepunt, verwachten wij deze doelgroep opnieuw te bereiken en te binden.

Beeldvorming en zichtbaarheid

Ondanks onze inspanningen de afgelopen jaren heeft nog niet elke inwoner van Heusden een compleet beeld van de brede dienstverlening en het gevarieerde activiteitenaanbod wat de Bibliotheek biedt. Het aantal bezoekers in 2023 is met 14 procent gestegen. Dat is een positieve ontwikkeling die we graag doorzetten. De komende jaren zetten we stevig in op gerichte en algemene campagnes en marketinguitingen om zo de zichtbaarheid én het aantal gebruikers te vergroten. We sluiten daarom aan bij de Brabantse aanpak: Samen Groeien. Dit is een aanpak om nieuwe relevante doelgroepen te vinden en samen met hen aanbod te ontwikkelingen. Wij kiezen voor twee doelgroepen die in de samenstelling van de inwoners van Heusden goed zijn vertegenwoordigd maar zelf nog geen gebruik maken van de dienstverlening van de Bibliotheek.

Bibliotheek Heusden kiest voor twee doelgroepen uit de Whize klantsegmentatie die binnen de bevolkingssamenstelling van de gemeente Heusden relatief goed vertegenwoordigd zijn maar niet of nauwelijks de bibliotheek bezoeken.

Doelgroep 1: mensen die vaak relatief eenvoudig wonen, werkend in praktische beroepen maar ook niet werkend, zowel alleenstaand als samenwonend veelal kinderen. Zij hebben vaak een duidelijke mening over de maatschappij en voelen zich niet altijd gehoord.

Doelgroep 2: Stellen (33- 55 jr) met kinderen, veelal tweeverdieners, hooggeschoold, altijd druk met plannen of stilstaan tijdens vakanties. Ze sporten zelf en vinden dat voor hun kinderen ook belangrijk.

Collectie
Met de doorontwikkeling naar een maatschappelijk-educatieve bibliotheek vragen mensen ons wel eens of de collectie gaat verdwijnen. Juist niet, is daarop het antwoord. De collectie vormt een zeer belangrijke én unieke pijler in het uitvoeren van onze brede dienstverlening. Met het beschikbaar stellen van betrouwbare informatie en literatuur maken wij het voor alle mensen in Heusden mogelijk om zich te verdiepen in onderwerpen, zich een mening te kunnen vormen en om kennis op te doen. Dat is namelijk een essentiële voorwaarde voor onze democratie. Daarom is het belangrijk te blijven investeren in een actuele en gevarieerde collectie.

Samen collectioneren
Voor de aanschaf en samenstelling van de collectie gaan we meer op zoek naar de behoefte van onze trouwe klanten maar ook naar die van de nieuwe doelgroepen. Daarvoor stimuleren en faciliteren we communities die meedenken over hoe de collectie beter aan te laten sluiten bij hun behoefte. Tegelijkertijd zetten we onze expertise in om de collectie juist gevarieerd en inspirerend te houden.

E-books en luisterboeken in de Online-bibliotheek van de Koninklijke Bibliotheek hebben inmiddels hun eigen plek gekregen bij ons lezerspubliek. We streven ernaar om in deze beleidsperiode het gebruik van de Online-bibliotheek onder onze leden te laten groeien. De voorziene stappen in het vereenvoudigen van de landelijke online-dienstverlening gaan deze ambitie faciliteren.

Ook spannen we ons in om het geheel van de collectie effectiever in te zetten door bijvoorbeeld meer roulatie tussen de vestigingen en aan te sluiten bij de programmering. Met behulp van een goede monitoring over het gebruik passen we de collectie tussentijds aan. Leden kunnen ook gebruik blijven maken van de collectie van andere bibliotheken. Dat verloopt via het Interbibliothecair Leenverkeer (IBL).

Doorontwikkeling rol in de frontoffice
Wij vinden het belangrijk dat onze medewerkers in de frontoffice zich verder door blijven ontwikkelen in de rol van een de maatschappelijk-educatieve bibliotheek. Binnen de huidige locaties is het takenpakket sterk op het logistieke proces van de uitleenservice van de collectie gericht. Ook het ondersteunen van de bezoekers bij de publieks-pc's en printers vergt

de nodige aandacht. We zien een verschuiving van taken als we in een MFA gehuisvest zijn. Dit vergt afstemming met de partners en meer kennis van de activiteiten van de partners om door te kunnen verwijzen. Deze ontwikkeling juichen we toe, omdat deze beter aansluit bij de maatschappelijk-educatieve rol van de bibliotheek. De medewerker in de Bibliotheek is hét gezicht van de locatie en de omgeving daaromheen. Het netwerk kennen, kansen zien en behoefte van bezoekers ontdekken en de signalen omzetten naar kansen voor de programmering worden belangrijke competenties. Zo versterken we ook in deze functie de verbrede informatiefunctie van de Bibliotheek.
Het faciliteren van deze ontwikkeling van onze medewerkers zetten we de komende jaren in.

Vrijwilligers

De Bibliotheek bestaat dankzij haar vrijwilligers. Aansluitend op de doorontwikkeling van het dienstverleningsconcept verkennen we de inzet van de vrijwilligers om onze ambities te kunnen blijven realiseren. Zo werken er bijvoorbeeld bij andere bibliotheken vrijwilligers tijdens de self service om de eerste hulpvragen te

beantwoorden. We maken de komende periode inzichtelijk op welke plekken we een groeiende vraag aan vrijwilligers verwachten en we ontwikkelen een beleid op hoe we vrijwilligers kunnen vinden en blijven binden.

Ambitie: Dit gaan we doen

We werken de komende jaren aan het realiseren van de volgende onderwerpen:

1. We zetten ons in om alle **bibliotheek-vestigingen in een MFA** te huisvesten,

2. We realiseren een verdere samenwerking met de partners in de MFA in Drunen,

3. **Nieuwe abonnementsstructuur** met als belangrijkste wijzigingen:
   - Boetevrij lenen voor jongeren 0 – 27 jaar
   - Gratis abonnement voor jongeren van 18 – 27 jaar

4. We ontwikkelen **gerichte marketing-campagnes** om de activiteiten van de Bibliotheek in algemene zin en gericht op specifieke doelgroepen onder de aandacht van inwoners van Heusden te brengen,

5. We realiseren de doelstellingen uit ons **nieuwe collectiebeleid** 2024. Zoals betere roulatie van de collectie, doelgroep betrekken bij aanschaf of programmering en collectie elkaar laten verrijken,

6. We sluiten ons aan op het landelijk initiatief tot één landelijk Bibliotheek uitleensysteem,

7. We verkennen de mogelijkheden om ook op de locaties in Oudheusden en Vlijmen op een verantwoorde manier tot **verruiming van openingstijden** te komen zonder de inzet van de professionele bibliotheekmedewerkers,

8. We ontwikkelen **een dienstverleningsconcept** waarbinnen selfservice en de inzet van onze professionele medewerkers elkaar versterken in de kwaliteit van onze dienstverlening,

9. We ontwikkelen een **vrijwilligersbeleid** dat aansluit op het dienstverleningsconcept.

ONZE ORGANISATIE

Professioneel & Toekomstbestendig

De nieuwe zorgplichtwet zegt: ‘Het voornemen te streven naar een toekomstgerichte, robuuste bibliotheekvoorziening in elke gemeente’. Dat wil zeggen: een goed bereikbare, openbare Bibliotheek die de hele breedte aan maatschappelijke bibliotheekfuncties aanbiedt en daarmee van belang is voor de lokale gemeenschap. Het is een fysieke plek met een relevante digitale aanwezigheid en een solide bestuurlijke en financiële verankering.

Als bibliotheek vormen wij een belangrijke maatschappelijke basisvoorziening in de samenleving van de gemeente Heusden. In onze vier programmalijnen hebben wij onze koers inhoudelijk geconcretiseerd. Om de daarin genoemde ambities te kunnen realiseren is een professionele organisatie nodig: een organisatie die goed is toegerust om de toekomstige ontwikkelingen en uitdagingen rondom alle aspecten in het brede domein van bedrijfsvoering uit te kunnen voeren.

Onze opgave: Hier gaat het om

Robuuste bereikbaarheid
Bibliotheek Heusden is een kleine bibliotheekorganisatie die 25 jaar geleden is ontstaan uit een fusie tussen Drunen, Vlijmen en Oudheusden. In deze kernen bevinden zich ook onze drie locaties waar vanuit wij onze basisdienstverlening grotendeels uitvoeren. Daarmee beschikt de gemeente Heusden over een spreiding van bibliotheekvestigingen dat redelijk voldoet aan de binnen de nieuwe Zorgplichtwet gehanteerde norm. De zogeheten 'robuuste bereikbaarheid'. Toch realiseren we ons dat bijvoorbeeld inwoners uit de omliggende kleine kernen de afstand tot een van onze vestigingen als een belemmering kunnen ervaren. Daar blijven we alert op en waar mogelijk brengen we onze dienstverlening dichter bij de mensen.

Robuuste professionele organisatie
We hebben in onze koers de ambitie voor de komende jaren geformuleerd om zo een waardevolle bijdrage te kunnen leveren aan de maatschappelijk opgaven. Om dit te kunnen realiseren hebben we expertise en uitvoeringskracht nodig. De huidige schaalgrootte van de organisatie vormt daarbij een kwetsbare schakel. De formatie van 9,6 fte is ontoereikend om de beoogde doelstellingen te realiseren. Daarom is uitbreiding op specifieke expertise noodzakelijk. Met de komst van de zorgplichtwet krijgen gemeenten €58,7 miljoen euro om de robuuste bibliotheekvoorziening in elke gemeente te realiseren. Dat komt neer op €2,95- per inwoner. Deze extra financiële middelen hopen wij in te kunnen zetten om de groei en de daarmee samenhangende kosten grotendeels te financieren.

Toekomstbestendig
Op het gebied van bedrijfsvoering ervaren we dat we steeds vaker tegen de grenzen van de mogelijkheden van de huidige organisatie lopen. De razendsnelle ontwikkelingen binnen bijvoorbeeld de ICT alleen al in onze eigen branche en de toenemende regeldruk voortkomend uit de wet- en regelgeving op veel aspecten binnen de bedrijfsvoering, vergen een toenemende inzet van specifieke expertise. We gaan onderzoeken welke maatregelen nodig zijn om als organisatie toekomstbestendig te blijven.

Onze visie: Hier gaan we voor

Onze mensen
Onze medewerkers vormen het fundament van de organisatie. Het team professionals bestaat uit 16 medewerkers die met veel enthousiasme en gedrevenheid invulling geven aan onze brede dienstverlening en de maatschappelijke opgaven. De komende jaren stroomt zo'n 25 procent uit vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Enerzijds een zorg hoe we de kennis en ervaring kunnen borgen, anderzijds een kans om nieuwe jonge mensen aan te trekken die midden in de huidige en toekomstige samenleving staan.

We blijven investeren in de professionele doorontwikkeling en het inzetten van talent. De groei van onze dienstverlening binnen de vroeg- en voorschoolse instellingen en het primair onderwijs zal extra aandacht vergen met betrekking tot expertiseontwikkeling. Zo ook de toekomstig veranderende rolopvatting in de frontoffice. Daarbij zoeken we nadrukkelijk binnen ons netwerk contact met de Bibliotheken in de buurt die al ervaring hebben opgedaan. Zo leren we

van hen en kunnen we bijvoorbeeld aansluiten bij hun interne opleidingsprogramma's.

Vrijwilligers

Alleen dankzij onze enthousiaste groep van ruim tachtig vrijwilligers zijn wij in staat de dienstverlening in de volle breedte te blijven aanbieden. Zij helpen in de Bibliotheek rondom de logistieke uitlening van boeken, maken bezoekers wegwijs en verzorgen de Boek-aan-huis-dienst. Daarnaast zijn zij onmisbaar bij activiteiten als de voorleesuurtjes, taalmaatjes en digitale ondersteuning voor inwoners van Heusden. Het begeleiden en effectief inzetten van deze groep vergt aandacht en tijd. In de huidige organisatiestructuur hebben wij dat onvoldoende kwalitatief en kwantitatief belegd. Zeker gezien de verhouding tussen het aantal vrijwilligers en de betaalde krachten in onze organisatie 1 op 8. Op landelijk niveau is dit 1 op 5 (bron: Wsob data-analyse 2022). We zien de komende periode hier een logische taak weggelegd binnen de eerder beschreven veranderende rol van de frontoffice medewerkers.

De koers die wij in dit meerjarenbeleidsplan uitzetten vergt ook een doorontwikkeling van

alle medewerkers en vrijwilligers. Variërend van het opdoen van nieuwe expertise, bijblijven op ontwikkelingen of accentverschuiving in de rol als bibliotheekmedewerker of de behoefte van de inzet van vrijwilligers. Daarom heeft het ontwikkelen van een strategisch HR-beleid onze eerste prioriteit waarin onderwerpen als: Aantrekkelijk Werkgeverschap, Vitaliteit, Een leven lang leren, Diversiteit & Inclusie en Strategische Personeelsplanning zijn geborgd.

Samenwerking
Als bibliotheekorganisatie maken wij deel uit van een landelijk netwerk, de VOB, waarin kennisdelen en samenwerken hoog in het vaandel staan. Op het gebied van innovatie worden grote stappen gezamenlijk gezet met name binnen de digitalisering van onze dienstverlening. Ook op provinciaal niveau investeren we als partner-bibliotheken op een sterk netwerk. Landelijk gezien is dit een unieke en succesvolle samenwerking waarbij elke organisatie naar vermogen bijdraagt aan de gezamenlijke opgaven. Voor Bibliotheek Heusden is dit een belangrijk netwerk, ook in de toekomst. Daarom blijven we, naast het lokale netwerk in Heusden, ook in dit netwerk nadrukkelijk investeren.

Toekomstbestendig & Organisatieontwikkeling
Met onze huidige schaalgrootte zijn wij als organisatie kwetsbaar om in de toekomst met name op het gebied van kritische bedrijfsprocessen zoals Financiën en ICT & Veiligheid kwalitatief uitvoering te blijven geven. Uiteraard maken we optimaal gebruik van alle landelijke en provinciale innovaties en mogelijkheden. Zo sluiten we bijvoorbeeld aan op één landelijk bibliotheeksysteem en maken we deel uit van een coöperatie die deze ontwikkelingen vormgeeft.

Ook de toenemende wet- en regelgeving gaat in de toekomst meer en meer van ons als organisatie vergen. Daarom verkennen we tijdens deze beleidsperiode de mogelijkheden van samenwerkingsvormen die recht doen aan de Bibliotheek die we voor de gemeente Heusden willen zijn. We hebben bewust gekozen om eerst de inhoudelijke strategische koers en ambities in de vorm van dit meerjarenbeleidsplan te formuleren. Zij vormen immers de concretisering van de lokale identiteit van de bibliotheekvoorziening Heusden. In de oriëntatie naar een passende toekomstbestendige organisatie is deze koers leidend.

Onze oriëntatie zal leiden tot een aantal strategische, toekomstige scenario's binnen het hele spectrum van: behoud van zelfstandige organisatie, vergaande regionale functionele samenwerking tot aan fusie met één van de aangrenzende bibliotheekorganisaties. De eerste twee jaar van deze beleidsperiode worden de verkennende gesprekken gevoerd en werken we de scenario's uit. Tijdens de tweede helft van deze beleidsperiode doorlopen we het besluitvormingsproces waarna het implementatieproces in gang gezet wordt.

Uitvoeringskracht en toezicht
Met de huidige bestuurlijke structuur van de Bibliotheek Heusden (Raad van Bestuur) sluiten we onvoldoende aan op de actuele opvattingen binnen de Governance Code Cultuur. Gezien onze ambities en de daaraan gelieerde uitdagingen is het belangrijk dat we zowel de uitvoeringskracht binnen de organisatie als de toezichthoudende taak versterken. Daarom realiseren we in het eerste jaar van deze beleidsperiode de bestuurlijke transitie naar een Raad van Toezicht.

We realiseren ons dat bovenstaande organisatieontwikkelingen nodig zijn om naar een toekomstbestendige organisatie toe te groeien. Om dit mogelijk te maken versterken we daarom ons team tijdelijk met expertise op het brede terrein van bedrijfsvoering en verandermangement.

Onze ambitie: Dit gaan we doen

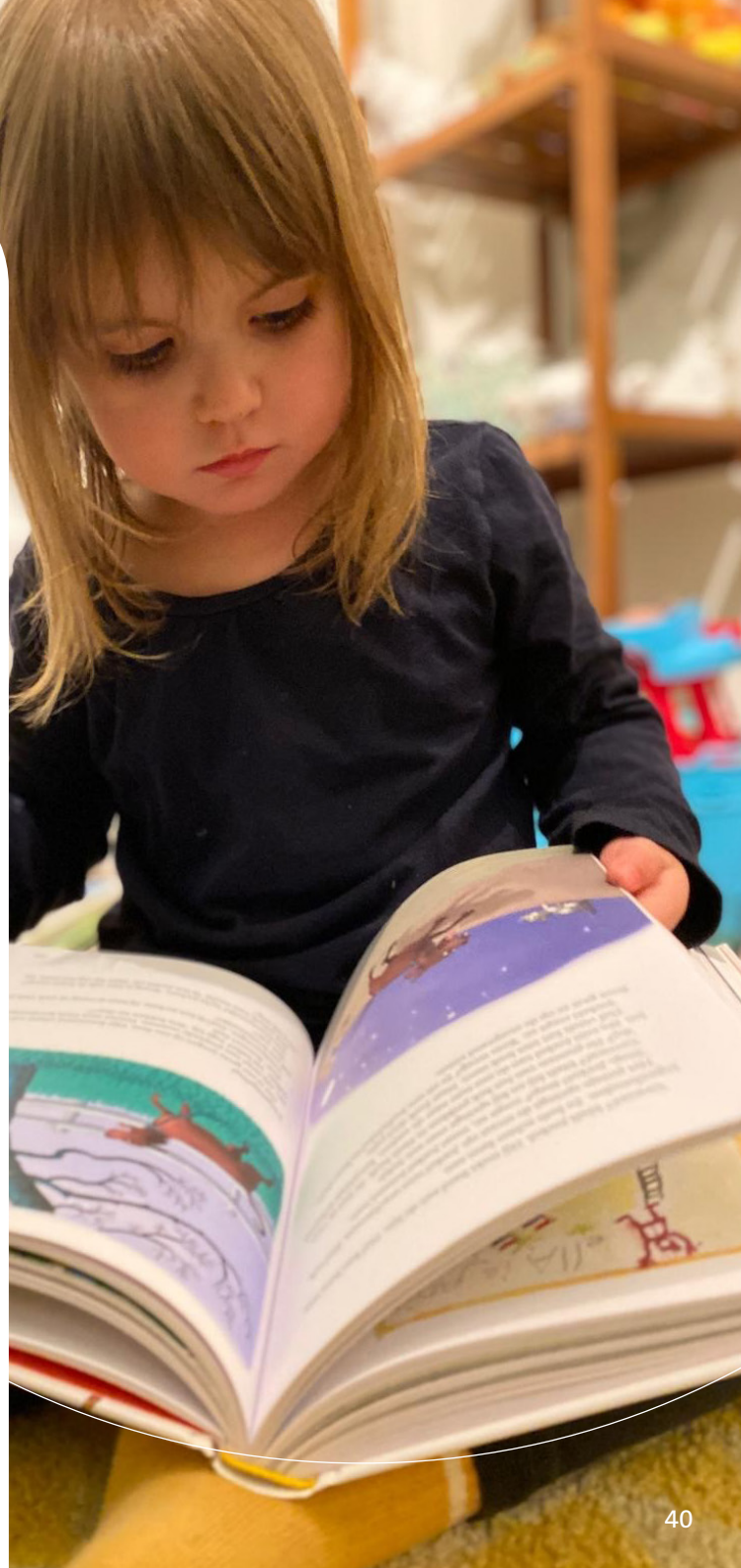
1. We ontwikkelen een **Strategisch HR-plan.**
2. We sluiten aan bij de landelijk **Coöperatie Samen Digitaal Innoveren** voor één landelijk bibliotheeksysteem.
3. We voeren een onderzoek uit naar nieuwe samenwerkingsvormen uitgewerkt in een aantal **strategische toekomstige scenario's.**
4. We realiseren de doorontwikkeling van **Raad van Bestuur naar een Raad van Toezicht besturingsmodel.**

Op deze manier borgen we het voortbestaan van onze lokaal georiënteerde bibliotheekvoorziening ook in de toekomst!

Bronnen

1. Resultaten PISA-2022 in vogelvlucht, PISA Nederland et al (2023)
2. Zorgplicht kamerbrief nov 2023, Voormalig staatssecretaris Uslu (OCW)
3. Data-analyse Wsob 2022 verhouding vrijwilligers – betaalde krachten Bibliotheken
4. Geletterdheidinzicht.nl/dashboard
5. Notitie: Toekomstbestendig Bibliotheekwerk Heusden, april 2023
6. Coalitieprogramma 2022- 2026 Heusden Nu en Straks.
7. 'Kracht voor Cultuur' 2024 Gemeente Heusden

INLEVEREN
&LENEN
INLEVERKAST
SPANNEND

Redactie

Chantal Cunnen
Hester Heijmans

Vormgeving

Vincent Keuchen

Fotografie

Bibliotheek Heusden

Contact

Bibliotheek Heusden
Anton Pieckplein 71
5152 LZ Drunen
www.bibliotheekheusden.nl
info@bibliotheekheusden.nl

Uitgave van de Bibliotheek Heusden, juni 2024.
De tekst van dit beleidsplan is met de grootst mogelijke zorg samengesteld. Aan de inhoud ervan kunnen geen rechten worden ontleend.